

Un opiàci d'acció ràpida per a dolor oncològic ja té els seus addictes

L'hospital del Mar publica recomanacions per evitar pacients enganxats

LIBERTI TERRECO

L'analgèsic per a dolor oncològic actua en pocs minuts i es posa en contacte directe amb les mucoses, sota la llengua o pel nas

ANA MACPHERSON
Barcelona

“És un gran analgèsic quan s'utilitza per al que està dissenyat, per controlar el dolor que irromp per sobre del dolor de base en un procés oncològic”, afirma primer de tot Antoni Montes, responsable de la unitat del dolor de l'hospital del Mar. “Però el fentanil és un opiàci i és tan ràpid i eficaç durant tan pocs temps que té una enorme capacitat de crear addicció”. En les consultes d'addiccions ja en tenen casos, persones enganxades amb receptes que els metges i els pacients signin conscients en absolut del que ha passat.

“Als Estats Units el fenomen va començar fa uns anys. Sobretot quan els dentistes el receptaven com a analgèsic màgic per als mals de queixal. Davant l'augment d'addiccions, l'administració va prendre

mesures per restringir-ne la dispensació als usos per als quals estava aprovat i van veure com creixia a continuació el consum d'heroïna.

Ara vivien la segona epidèmia d'heroïna en aquesta part del món. A Europa s'ha encès l'alerta i des de fa cinc anys hi ha diversos equips a França, Itàlia, Suècia, Noruega, Alemanya i Espanya fent controls sobre aquest fenomen. En veiem pocs casos, però en veiem. I volem prevenir-los”, explica Marta Torrens, responsable d'addiccions a l'hospital del Mar.

Per això han elaborat entre els experts del dolor i els d'addiccions un document de recomanacions per als professionals d'altres branques que veuen en aquest analgèsic un gran aliat contra dolors molt intensos i sobtats o per a pacients que pateixen molt més dolor del que és habitual a causa de la malaltia. En aquest document recorden

“Vaig arribar a 24 píndoles al dia”

“A mi me'l va receptar la unitat del dolor, però en lloc de prendre una píndola com a fàrmac d'atac quan apareixia més dolor sobre el meu dolor constant, el prenia i em donava pau, i això també em va ajudar a superar mesos de dolor després de l'operació del tumor de pulmó i la pèrdua de cinc costelles”. J.O.V., 58 anys, va arribar a ser conscient, amb el temps, que les 24 píndoles que es va acabar posant cada dia sota la llengua –“quinze minuts de dissolució i ja començava l'efecte”– era una cosa molt diferent al tractament d'atac de quatre

píndoles màxim que li havia descrit el doctor Montes, responsable de la unitat del dolor de l'hospital del Mar. “Sé que estava enganxat, perquè reconec que tenia com una obsessió per prendre-la, pel benestar que em provocava, perquè m'ajudava a dormir”. Antoni Montes li va proposar una estratègia per deixar a poc a poc el consum. Cada setmana, una mica menys. “En sis mesos ho vaig aconseguir”, assegura. “Però sé que era un instrument de seguretat que em va ajudar a tirar endavant Ara fumo”.

Deixar de fumar millora l'estat d'ànim a mitjà i llarg termini

MAYTE RIUS
Barcelona

Deixar de fumar es relaciona amb mal humor i depressió. Però l'equip de la unitat de tabaquisme i trastorns addiccionals de la facultat de Psicologia de la Universitat de Santiaago de Compostel·la (USC) ha comprovat que deixar de fumar comporta una millora de l'estat d'ànim i una reducció de la simptomatologia depressiva en aquelles

persones que es mantenen abstinents al cap d'un any. “Se sap que hi ha una associació entre fumar i un baix estat d'ànim entre altres coses que té la nicotina, i moltes de les persones que no volen deixar de fumar o que recaeuen després d'intentar-ho addueixen com a argument el baix estat d'ànim que senten; tot i això, el seguiment que hem fet dels fumadors que han seguit el nostre tractament cognitiu conductual per

abandonar aquesta addicció ha permès comprovar que els que es mantenen abstinents tenen menys símptomes depressius” que abans de deixar de fumar, explica Elisardo Becoña, director de la unitat.

L'estudi, centrat en 242 fumadors amb una mitjana d'edat de 41 anys que consumien uns 21 cigarrs al dia, ha analitzat els símptomes depressius dels qui se sotmetien al tractament per deixar de fumar al cap d'un mes, al cap de tres

de sis i de dotze mesos. Segons els autors, els que es van mantenir tot l'any sense fumar havien reduït a la meitat els símptomes depressius que mostraven a l'inici del tractament i els que requereixen després de diversos mesos sense tabac també tenien menys símptomes que aquells que no deixaven de fumar, encara que a mesura que passava més temps des del seu retorn els símptomes tornaven a augmentar.

L'equip que dirigeix Becoña fa 30 anys que aplica un mètode psicològic per deixar de fumar que combina un tractament per perdre l'addicció a la nicotina, tècniques de control i tasques incompatibles amb el consum, tècniques cognitives per afrontar situacions d'estress

que estan parlant d'un opiàci, que provoca addicció i tolerància: cada vegada es necessita més dosi per mantenir-ne l'efecte. I també recorden els professionals que hi ha persones amb més risc d'enganxar-se que d'altres, i és per això que cal indagar abans de receptar. Per exemple, si hi ha antecedents familiars d'addiccions a substàncies, o si tenen una percepció del dolor superior a la mitjana, o si hi ha alhora ansietat, depressió i altres trastorns que faciliten fer-se'n addicte.

Els joves tenen més risc d'addicció que els grans, les dones augmenten el risc per raons emocionals i els homes per problemes de conducta. I sobretot, la indicació d'aquest medicament és una crisi de dolor ategit quan ja hi ha un procés de dolor basal d'origen oncològic. Res més.

La prescripció d'opiàcis era fins

La dependència del fàrmac va créixer tant als EUA que se'n va restringir l'ús; ara creix el d'heroïna

ara a Espanya molt incòmoda i controlada: calia fer una doble recepta, la normal i la d'estipendiats, fins i tot privadament. Calia demanar les receptes al col·legi de metges i constaven a nom del metge prescriptor. Així que calia rumiar-s'ho bé abans de subministrar aquesta mena de fàrmac. Amb la recepta electrònica és més fàcil, ja no cal la segona. Encara que queda tot registrat i és absolutament controlable, es recepta amb més comoditat. A Catalunya, el 60% de la despesa farmacèutica en opiàcis correspon als fentanils, ja sigui en forma d'inhalador, de pastilles o en lamineles per dissoldre-se a la llengua.

Alguns dels pacients addictes a al fàrmac atesos a l'hospital del Mar “van començar a prendre'l per un dolor neuralgic en el trigemí, que és dels més intensos que hi ha”, explica Torrens. Uns altres, per indicació del seu traumàtleg. També hi ha pacients oncològics que pateixen dependència, tot i que el fentanil va ser prescrit correctament. Una altra cosa és com es va acabar utilitzant.

La psiquiatra explica que “durant dos o tres mesos, els pacients es trobaven encantats amb el fàrmac, sense dolor, tranquils, dormint bé. Després ja no els servia per a res, augmenten la freqüència i ja el que tenen no és efecte analgèsic, sinó mono: l'han de prendre per no sentir-se malament”.

o la pressió social, i millores en l'alienació i l'exercici. El tractament, d'entre sis i vuit setmanes, ha estat avaluat per diversos investigadors i mostra una eficàcia en l'abandonament del tabaquisme entre dos i quatre vegades superior que els grups de control. “Hi ha una variabilitat molt gran entre fumadors, però molts no busquen tractament per deixar-lo per la creença que no només ho passaran malament al principi, sinó que empioraran a llarg termini, el que hem vist és que el tractament que apliquem és eficaç tant per deixar de fumar, com per millorar l'estat d'ànim, de manera que quan s'abandona el tabac s'aconsegueix tant una millora física com mental”, resumeix Becoña.